

กระแส Food Security...ภัยต่อการส่งออกและการลงทุนของไทย

โดย นางขวัญใจ เตชเสนสกุล

ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) กลายเป็นประเด็นที่กลับมาได้รับความสนใจอีกครั้ง ภายหลังจากแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งส่งผลให้ภาคการผลิตในอุตสาหกรรมต่างๆ รวมถึงอุตสาหกรรมอาหารต้องหยุดชะงักลง ขณะที่การเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรในหลายพื้นที่ทั่วโลกถูกเลื่อนออกไปจากมาตรการ Lockdown เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ขณะเดียวกันยังถูกซ้ำเติมจากภัยธรรมชาติที่กำลังเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วโลก อาทิ อุทกภัยครั้งใหญ่ในจีนและบังกลาเทศที่ทำลายพืชผลทางการเกษตรจำนวนมาก ทำให้ล่าสุดองค์การสหประชาชาติ (UN) ได้ออกมาเตือนว่าโลกกำลังเผชิญความเสี่ยงที่จะเข้าสู่ภาวะวิกฤตด้านอาหาร (Global Food Crisis)

ทั้งนี้ Global Food Crisis เคยเกิดขึ้นมาแล้วหลายครั้ง โดยครั้งล่าสุดเกิดขึ้นในปี 2550-2551 ซึ่งในครั้งนั้นมีต้นตอมาจากราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วสู่ระดับสูงสุดที่ราว 150 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรลในเดือนกรกฎาคม 2551 ก่อให้เกิดกระแสการเปลี่ยนพื้นที่เพาะปลูกพืชอาหารไปสู่การเพาะปลูกพืชพลังงาน จนทำให้เกิดการขาดแคลนพืชอาหารทั่วโลก ส่งผลให้ราคาอาหารเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นข้าว ข้าวสาลี ข้าวโพด ที่ราคาเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวในปี 2551

วิกฤต Global Food Crisis ในปี 2550-2551 ได้ก่อให้เกิดความตื่นตัวด้านนโยบายและจุดกระแส Food Security ในเกือบทุกประเทศ จนส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเกษตรและอาหารทั่วโลก รวมถึงไทย ทั้งในมิติด้านการค้าและการลงทุน โดยใน**มิติด้านการค้า** หลายประเทศ อาทิ อินเดีย เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ รวมถึงประเทศส่วนใหญ่ในแอฟริกาและลาตินอเมริกาได้หันมาใช้นโยบายลด/ยกเลิกภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร ตลอดจนเร่งนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนและสร้างสต็อกอาหารภายในประเทศ ส่งผลให้มูลค่านำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารรวมทั้งโลกในปี 2550-2551 ขยายตัว 21% และ 23% ตามลำดับ ขณะที่การส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารของไทยในช่วงเวลาเดียวกันขยายตัว 21% และ 32% ตามลำดับ สำหรับ**มิติด้านการลงทุน** หลังจากวิกฤตอาหารในปี 2550-2551 เริ่มคลี่คลายลง ประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้หันมาให้ความสำคัญกับการลงทุนและพัฒนาภาคเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารในประเทศในระยะยาว โดยเฉพาะกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่มีปัญหาด้าน Food Security ต่างใช้นโยบายดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารจากต่างประเทศ ทั้งการลดอุปสรรคในการเข้ามาลงทุน รวมถึงการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีต่างๆ เพื่อเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารในประเทศ ส่งผลให้หลังจากวิกฤต Global Food Crisis สิ้นสุดลงเม็ดเงิน FDI ในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 4,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2552 เป็น 59,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2556 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยราว 340% ต่อปี ขณะเดียวกัน ในช่วงเวลาดังกล่าวการลงทุนของไทยในต่างประเทศ (Thailand Direct Investment) ในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากที่มีมูลค่า 153 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2552 เป็น 1,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2556

เป็นที่คาดว่าวิกฤต Global Food Crisis และกระแส Food Security ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ จะส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมเกษตรและอาหารของไทยทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะสั้นประเทศไทยน่าจะได้ประโยชน์จากการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร จากการที่หลายประเทศเริ่มใช้นโยบายลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร รวมทั้งมีการเร่งนำเข้าอาหารเพื่อป้องกันการขาดแคลน อาทิ จีน สิงคโปร์ และสวีเดนแลนด์ เป็นต้น โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าที่ไทยมีศักยภาพ อาทิ ผลไม้ อาหารทะเลกระป๋อง ไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง เครื่องปรุงรส เป็นต้น โดยในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2563 มูลค่าส่งออกสินค้าดังกล่าวขยายตัวในระดับสูงสวนทางกับมูลค่าส่งออกรวมของไทยที่หดตัว ขณะเดียวกันวิกฤต Global Food Crisis ในรอบนี้ น่าจะทำให้หลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาต้องเร่งพัฒนาภาคเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารในประเทศ ซึ่งถือเป็นโอกาสสำคัญของผู้ประกอบการไทยที่มีศักยภาพในการออกไปแสวงหาโอกาสและสู่ทางการลงทุนในต่างประเทศ